

7. Работнов Т.А. Жизненный цикл многолетних травянистых растений в луговых ценозах. Т. Бот.ин-та АН СССР, сер. III. – 1950. – Геоботаника, Вып. 6. – С. 230-245.
8. Уранов А.А. Онтогенез и возрастной состав популяций // В кн.: Онтогенез и возрастной состав популяций цветковых растений. М.: Наука, 1967. – С. 3-8
9. Chertov O.G., Komarov A.S., Karev G.P. Modern approaches in forest ecosystems modelling. Brill Academic Press. – 1999. – P. 769-802.
10. Czaran T. A simulation model for generating patterns of sessile populations // Abstracts of Botany. – 1984. – N 8. – P. 4-13.
11. Inghe O. Genet and ramet survivorship undemortality regimes – a cellular automata model. – 1989. – N 138. – P. 257-270.
12. Inghe O. Computer simulation of flowering in perennials – is there a new area to explore in for chaos? // Ibid. 1990. – N 147. – P. 449-469.
13. W. M. C. Foulkes, L. Mitas, R. J. Needs and G. Rajagopal Quantum Monte Carlo simulations of solids // Reviews of Modern Physics. – 73. – 2001. – P. 459-483.

УДК 399.9(477):061.1

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У ПОЛІТИЦІ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Комков С.Е.
Кошеленко В.В.

Актуальність теми. Україна прийняла рішення про європейський напрямок своєї зовнішньоекономічної політики, дотримання якого очікується і в майбутньому після останнього розширення ЄС. Тепер ЄС-27 посідає місце найбільшого торговельного партнера України, замінивши Росію. Країни ЄС є основними інвесторами в економіку України, обсяг ПІІ з Заходу може стати запорукою економічного зростання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У працях українських вчених, таких як Макогон Ю.В., Хаджинов І.В., Дергачова В.В., Овчаренко Р.В. визначені тенденції та напрямки співпраці України із ЄС у сфері інвестування.

Ціль та завдання статті. Метою роботи є визначення перспектив збільшення обсягу інвестицій до України із ЄС.

Виходячи із поставленої мети, маємо **завдання**:

- висвітлення основної інформації економічної співпраці України з ЄС;
- аналіз обсягу інвестицій з країн ЄС;
- аналіз економічних стосунків України із ЄС після вступу до СОТ;
- визначення перспектив збільшення інвестування до України з ЄС.

У 2008 році загальний обсяг двосторонньої торгівлі між Україною та ЄС досяг 34,7 млрд. євро. Причому цей показник постійно зростає з часу економічної кризи 1998 року. У період 2000 - 2007 рр. обсяг торгівлі товарами між країнами зріс більш, ніж утричі: експорт збільшився з 5,5 млрд. євро до 22,4 млрд. євро, а імпорт – з 4,8 млрд. євро до 12,4 млрд. євро. Проте українська

виробничо-торговельна структура залишається незбалансованою. Залізо і сталь, мінеральна продукція та хімікалії становлять понад 50% українського експорту до ЄС, тоді як основну частку в експорті ЄС до України (60% у 2008 р.) складають машинне обладнання, промислові товари та продукти хімічної промисловості.

Інвестиції надійшли зі 125 країн світу. До десятки країн-інвесторів, на які припадає більше 81% загального обсягу ПІІ, входять: Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Велика Британія, РФ - \$2135,5 млн., США - \$1400,3 млн., Віргинські Острови - \$1348,0 млн., Швеція - \$1259,9 млн. та Франція - \$1221,8 млн.

Прямі інвестиції з України здійснюються у 51 країну світу, більша їхня частина спрямована на Кіпр. Сума кредитів і займів, наданих українськими резидентами підприємствам прямого інвестування, на 1 квітня 2009 року склала \$123,3 млн. Загальний об'єм прямих інвестицій до економік інших країн, враховуючи займальний капітал, склав \$6348,3 млн [4].

Надходження ПІІ з країн ЄС було на низькому рівні до 2005 року (дещо більше 224 млн. євро у 2004 році), коли компанії з ЄС зробили дві великі покупки у сталеливарній та фінансовій галузях. У результаті чистий притік ПІІ з країн ЄС-25 у 2005 р. сягнув 5,3 млрд. євро і обсяги ПІІ продовжують зростати. Згідно з даними Держкомстату України, сукупний обсяг ПІІ в Україну з країн ЄС склав 15 млрд. євро на 1 січня 2008 р., що становить 2/3 загального обсягу ПІІ в Україні (див. рис.2) [5]. Покращення інвестиційного клімату, зокрема через більш ефективне виконання положень уже прийнятого законодавства, та завершення процесу реформ мають важливе значення для залучення більших інвестицій в Україну.

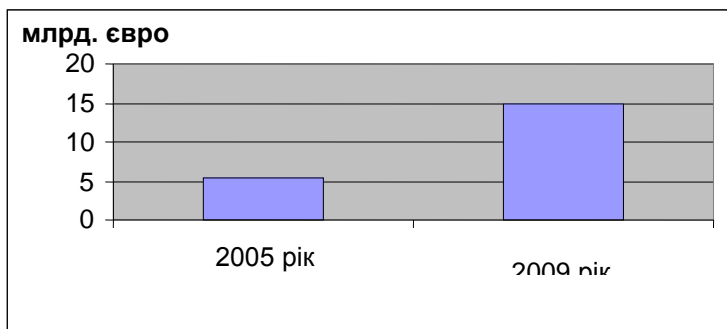

Рис 1. Обсяги Прямі іноземні інвестиції з ЄС у 2005, 2009 роках, млрд. євро[5]

Головними перешкодами для інвестицій європейських компаній в Україну є часте внесення змін до законодавства, що регулює сферу зовнішньої торгівлі, низький рівень прозорості, неефективне виконання законів, дискримінаційні нормативні положення та корупція. Для обговорення та вирішення проблем, що стоять перед європейським приватним сектором в Україні, у 1999 році було засновано Європейську Бізнес Асоціацію, яка сьогодні об'єднує близько 750 європейських та міжнародних компаній, що працюють в Україні.

За даними держкомстату України обсяг ПІІ до економіки України з країн ЄС на 1 липня 2009 року склав \$30,0 млрд., що дорівнює 79,0%

загального обсягу інвестицій до України (на 01.07.2008 г. - \$28,8 млрд., 79,1%). [5].

Головні країни-інвестори, на котрих припадає більше 77% загального обсягу інвестицій з ЄС: Кіпр - \$8063,7 млн. (26,9% загального обсягу інвестицій з країн ЄС), Німеччина - \$6530,9 млн. (21,8%), Нідерланди - \$3717,1 млн. (12,4%), Австрія - \$2490,0 млн. (8,3%) та Велика Британія - \$2330,0 млн. (7,8%).

Значні обсяги ПІІ з країн ЄС зосереджено на підприємствах промисловості (22,1%). Серед галузей переробної промисловості суттєві інвестиції внесено у виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів; у металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів.

У першому півріччі 2009 року до економіки України іноземними інвесторами вкладено \$2 млрд. 699,7 млн. ПІІ, що складає 40,2% об'ємів аналогічного періоду минулого року [4].

Підписання Україною та Європейським Союзом угоди про зону вільної торгівлі підсилить інвестиційне співробітництво. Наприклад, Україна є найважливішим сусідом Польщі. Якщо вона створить зону вільної торгівлі з ЄС, це допоможе торгівельним відносинам Польща – Україна, посилить економічне співробітництво.

Приклад Польщі показує, приєднання до зони вільної торгівлі одразу ж привело до пожвавлення інвестиційного клімату. Було залучено ПІІ з Республіки Чеської, Словаччини, Угорщини. Такого типу інтеграція веде за собою потужне інвестиційне співробітництво. Будь-яка міжнародна угода позитивно вплине на іноземні інвестиції. Україна має співпрацювати з ЄС, і це допоможе стати територією для інвестицій. Крім того, залучення іноземних інвестицій та фінансової підтримки, в тому числі таких інституцій як Європейський банк реконструкції та розвитку, стає особливо актуальним для України у зв'язку з проведенням в Україні чемпіонату Європи 2012 року з футболу ("Євро-2012").

Ключовим питанням порядку денного відносин Україна – ЄС залишається переговорний процес стосовно укладення Угоди про асоціацію на заміну чинної Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Союзом (УПС). Невід'ємною складовою майбутньої УА стануть положення про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ).

Порівняно з УПС, Угода про асоціацію є якісно новим, поглибленим форматом відносин між Україною та ЄС. Угоди такого типу були укладені свого часу з країнами Центральної та Східної Європи і є важливим та логічним кроком на шляху наближення в перспективі до наступного етапу – укладення угод про вступ до ЄС. Завдяки цьому Україна наблизилася до балканських країн, які кілька років тому уклали з ЄС угоди про стабілізацію та асоціацію.

Розділ про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ) є невід'ємною складовою майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Офіційні переговори щодо створення ЗВТ розпочалися 18 лютого 2008 р. Передумовою цього став вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ).

Положення про ЗВТ визначатимуть правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також для регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС.

На сьогодні можна констатувати, що положення про створення ЗВТ є найбільш складною частиною переговорного процесу з укладення майбутньої Угоди про асоціацію. Це пов'язано з тим, що всеохоплююча ЗВТ передбачатиме лібералізацію торгівлі не лише товарами (включаючи продукцію сільськогосподарського виробництва та іншу чутливу продукцію), але й лібералізацію торгівлі послугами, вільний рух капіталу, а також поступову конвергенцію з ЄС у регуляторних та інших сферах (стандарти, оцінка відповідності, санітарні та фітосанітарні правила, конкурентна політика, державні закупівлі тощо).

При цьому, наповнення майбутньої ЗВТ має спрямовуватися на досягнення максимально глибокої економічної інтеграції, до якої будуть готові сторони і яка не матиме аналогів з попередньої практики Євросоюзу.

Таким чином, йдеться про ЗВТ, яка матиме не преференційний, а інтеграційний характер. Результатом її створення має стати взаємовигідне відкриття відповідних ринків за умови відповідності національної продукції специфічним вимогам ЄС. Тому, головним завданням України у цьому контексті буде здійснення комплексу реформ, спрямованих на приведення українського законодавства у відповідних сферах та галузях економіки у відповідність до норм ЄС.

На сьогодні відбулося 12 раундів переговорів щодо ЗВТ Україна – ЄС за такими напрямками співпраці: торгівля товарами; тарифна пропозиція; технічні бар'єри в торгівлі; інструменти торговельного захисту; санітарні та фітосанітарні заходи; сприяння торгівлі та співробітництво в митній сфері; правила походження товарів; торговельні відносини в енергетичній сфері; послуги, заснування компаній, інвестиції, рух капіталу та поточні платежі; права інтелектуальної власності, в т. ч. захист географічних зазначень; конкурентна політика (антимонопольні заходи та державна допомога); державні закупівлі; торгівля та сталий розвиток; транспарентність; врегулювання спорів (загальні та у сфері енергетики), інституційне забезпечення.

За результатами переговорів сторони досягли прогресу в опрацюванні більшості розділів. Найбільш проблемними залишаються питання доступу до сільськогосподарського ринку ЄС, ринку послуг та питання свободи здійснення підприємницької діяльності.

З метою прискорення переговорного процесу у міжраундовий період проводяться відео-конференції, під час яких здійснюється експертне обговорення окремих проектів розділів.

Отже, одним з пріоритетних напрямків зовнішньоекономічної діяльності України є подальший розвиток торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва з країнами ЄС.

За результатами аналізу показників зовнішньої торгівлі товарами та послугами України за I квартал 2010 року Європейський Союз був одним з найбільших зовнішньоторговельних партнерів України (поряд з країнами СНД). Так, частка ЄС у загальному зовнішньоторговельному обороті товарами та послугами України з країнами світу склала 28,24% (СНД – 40,37% відповідно). При цьому, частка експорту до ЄС-27 товарів та послуг українського походження становила 23,58%, а імпорту з ЄС – 32,89% відповідно.

Обсяги обороту товарами та послугами з країнами – членами ЄС у I кварталі 2010 року зросли порівняно з аналогічним періодом 2009 року на 13,73% та склали 7,29 млрд. дол. США.

При цьому обсяги експорту товарів та послуг зросли в порівнянні з 2009 роком на 10,14% та склали 3,04 млрд. дол. США, а імпорт товарів та послуг зріс на 16,44% і склав 4,25 млрд. дол. США.

Сальдо торгівлі товарами та послугами з країнами ЄС склалося від'ємним в обсязі 1,21 млрд. дол. США проти -0,88 млрд. дол. США у відповідному періоді 2009 року.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну станом на 01.04.2010 р. з країн-членів ЄС склав 31532,9 млн. дол. США, що становить 78,8 % від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в українську економіку.

Серед країн ЄС перше місце за обсягами інвестицій в Україну посідає Кіпр (9105,1 млн. дол.); друге місце посідає Німеччина (6644,4 млн. дол.); третє місце - Нідерланди (3841,0 млн. дол.). див. рис. 2.

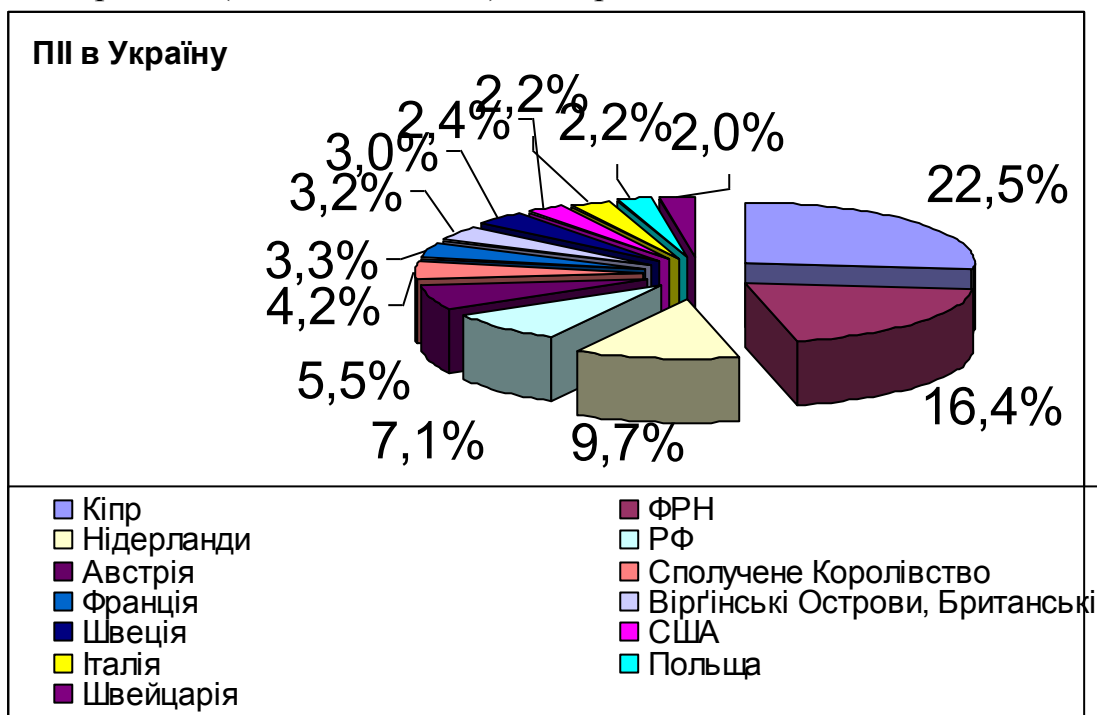

Рис. 1. ПІІ у в Україну з ЄС та інших країн світу на 01.07.2010, %

Загальний обсяг прямих інвестицій з України станом на 01.04.2010 р. до країн-членів ЄС сягнув 6435,9 млн. дол., що складає 94,7 % від загального обсягу українських закордонних інвестицій (6793,2 млн. дол. США).

Серед країн ЄС перше місце за обсягами інвестицій з України посідає Кіпр (6346,4 млн. дол.), друге місце посідає Польща (49,0 млн. дол.), третє місце - Латвія (30,2 млн. дол.).

Очікується, що участь України у "Євро-2012" дозволить залучити в українську економіку додатково 7 млрд. доларів США інвестицій, що спрямовані на будівництво в Україні автомобільних доріг, стадіонів, аеропортів, готелів та реконструкцію залізничних шляхів, технічного переоснащення вітчизняних телерадіомовних компаній, реконструкцію студентських гуртожитків, створення сучасних систем громадського транспорту і розвитку необхідної інфраструктури в Києві, Львові, Дніпропетровську, Донецьку, Одесі, Харкові, Сімферополі та на прилеглих до них територіях. Найбільших ресурсів сьогодні в Україні потребує розвиток транспортної інфраструктури (48,1% – фінансування Програми), інфраструктури розміщення (21,2%) та на спортивні споруди (7,8%).

Висновки. Таким чином, аналіз співпраці України із Європейським Союзом показав зростання обсягу інвестицій в економіку України за останні 5 років з більшості країн ЄС-27. В перспективі поглиблення співпраці України із західними сусідами, що призведе до залучення ще більшого потоку інвестицій на разі проекти, зокрема Євро-2012.

Література

1. Присоединение Украины ко Всемирной торговой организации: экономико-правовые аспекты. / Макогон Ю.В. [и др.] – Донецк: ДонНУ – ДонФ НИСН, 2006. – 315 С.
2. Глобализация и экономическое развитие: национальный аспект / Макогон Ю.В. [и др.] . – Донецк: ДонНУ, 2006 – 226 С.
3. Стратегія соціального й економічного розвитку України (2004-2015 роки) «Шляхом євро інтеграції» / Авт. Кор.: А.С. Тульчинський, Ін-т економ. прогнозування НАН України, м-во економіки з питань євро інтеграції України. – К.: Держкомстат України, 2004. – 416 с.
4. Офіційний сайт Держкомстату України www.ukrstat.gov.ua. – назва з екрану
5. Сайт, присвячений співпраці ЄС та України [Електронний ресурс] Режим доступу: www.iee.org.ua – назва з екрану.